

"ادب الهی، کتاب سوم، تربیت فرزند"

نویسنده: آیت الله حاج آقا مجتبی تهرانی (ره)

انتشارات: موسسه مصابیح الهدی

خلاصه شده توسط: دکتر حسین محمدی فام

لزوم تربیت دینی جامعه اسلامی

از رسول اکرم (ص) روایت است که فرمود: ان الغیره من الایمان. (بحارالانوار، ج ۶۸، ص ۳۴۲)

یکی از ریشه‌های اصلی تربیت جامعه مسئله غیرت است. علمای اخلاق گفته‌اند غیرت حالتی است مربوط به روح که از حب به شیء نشئت می‌گیرد. (ص ۲۸ کتاب) غیرت اگر از حب حیوانی نشئت گیرد غیرت حیوانی است، در روایات ما گفته‌اند که غیرت را از خروس یاد بگیرید. (ص ۲۸ کتاب) اگر حب، حب انسانی باشد غیرت انسانی می‌گردد.

سومین ریشه غیرت به بعد معنوی انسان برمی‌گردد. اینجا محبت انسان به خداوند سبب ایجاد غیرت در او می‌شود که ما نام آن را غیرت دینی می‌گذاریم. (ص ۳۰ کتاب)

اولین محیط تربیتی: محیط خانوادگی

قوی‌ترین پیوند و محبت پیوند خانوادگی است. فرزندان دنباله وجودی ابوبین هستند. در روایات تعبیر شده است که اولاد میراث الهی هستند. تعبیر دوم امانت الهی است.

عن علی علیه السلام: خیر ما ورث الآباء الأبناء الأدب. [غرر الحکم : ۵۰۳۶]. امام علی علیه السلام: بهترین چیزی که پدران برای فرزندان به میراث می‌گذارند، ادب است. بر اساس روایات باید بیشترین توجه والدین به امور معنوی فرزندان باشد زیرا به تعبیر روایات نها اولیا خدا هستند و خداوند دوستانش را وا نمی‌گذارد. (ص ۳۲ کتاب) باید تلاش والدین این باشد که فرزند خود را مومن بالله تربیت کنند.

خصوصیات وجودی فرزند

پیغمبر اکرم (ص) فرموده‌اند که هر مولودی بر اساس فطرت به دنیا می‌آید. پس لازم نیست به او چیزی را تحمیل کنی، فقط او را کمک کن تا استعدادش شکوفا شود. البته علاوه بر توحید فطری که مربوط به «عقل نظری» اوست، کودک بسیاری از دستورات «عقل عملی» را هم درک می‌کند مانند قبیح بودن ظلم و حسن بودن عدل. بر این اساس تنها وظیفه والدین در امر تربیت این است که زمینه شکوفا شدن این فطریات را مهیا سازند. (ص ۳۵ کتاب)

در روایات فرموده اند: **إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَّثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَهْمَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ**: (غرر الحکم و درر الکلم) امام علی علیه السلام به فرزندش امام حسن علیه السلام فرمود: قلب بچه مانند یک زمین خالی است که هر چه در آن ریخته شود قبول می کند.

لذا محیط خانوادگی اولین جایی است که ملکات در انسان ایجاد می شود.

مهم: ملکات ما بر اثر تکرار به وجود می آید.

لذا در روایت امام باقر (ع) است که وقتی بچه به سه سالگی رسید ۷ مرتبه به او بگوید ذکر لا اله الا الله را بگوید و سپس رهایش کنید. (ص ۴۴ کتاب)

اهمیت تربیت در خانواده

ساختار وجودی انسان به وسیله تربیت شکل می گیرد.

پیغمبر اکرم (ص) فرمودند هرگاه فرزندان تا به هفت سالگی رسیدند نماز را به آنها بیاموزید. (کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۴۱)

وعنه (علیه السلام)، **أَنَّهُ قَالَ: «لَمَّا نَزَلَتْ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا) قَالَ النَّاسُ: كَيْفَ نَقِي أَنْفُسَنَا وَأَهْلِيْنَا؟ قَالَ: اْعْمَلُوا الْخَيْرَ وَذَكَّرُوا بِأَهْلِيكُمْ، وَأَدَّبُوهُمْ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ. (مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۰۱)**

یعنی باید لفظاً و عملاً نسبت به تربیت اهتمام ورزید. دقت شود که فرموده «به آنها یاد بده» بلکه فرموده «به یادشان بیاور!» (ص ۵۳ کتاب)

امام رضا علیه السلام فرمود که صدقه را به دست بچه‌ها بده تا او بپردازد . . .

امام علی علیه السلام: **كُلُّ شَيْءٍ يَحْتَاجُ إِلَى الْعَقْلِ وَالْعَقْلُ يَحْتَاجُ إِلَى الْإِدْبِ**؛ هر چیزی به عقل نیاز دارد و عقل به ادب نیازمند است. (غرر الحکم، ص ۲۴۷) منظور از ادب در اینجا تربیت است که عقل بدون آن فایده‌ای ندارد.

دقت شود که برد زبان حال در تربیت بیشتر و قوی تر از زبان قال است. به تعبیر دیگر اثر استفاده از ابزار دیداری در امر تربیت بیشتر از ابزار شنیداری است. (ص ۶۷ کتاب)

روایت: لسان الحال اصدق من لسان المقال (غرر الحکم، ص ۱۵۳) یعنی فرزند با دیدن رفتار پدر و مادر بیشتر اثر می پذیرد تا با شنیدن موعظه‌های آنان. لذا در روایت داریم:

عنه صلی الله علیه و آله - **لَمَّا قِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الْجُلَسَاءِ خَيْرُ؟ - مَن دَكَرَكُم بِاللَّهِ رُؤْيَتْهُ، وَزَادَكُمْ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ، وَذَكَرَكُم بِالْآخِرَةِ عَمَلُهُ [الأُمَالِي لِلطُّوسِي: ص ۱۵۷ ح ۲۶۲] .** پیامبر صلی الله علیه و آله - وقتی از ایشان پرسیده شد: - ای پیامبر خدا! بهترین هم نشین کیست؟: آن که دیدنش شما را به یاد خدا بیندازد، و سخنش بر دانش شما بیفزاید، و رفتارش شما را به یاد قیامت، وادارد.

عدم مدخلیت قصد تربیت

در برخی امور، نیت لازم است مانند نماز و روزه و . . . اینها از «عناوین قصديه» به حساب می آیند. اما مربی در تربیت، نیازی به قصد و نیت ندارد و خود بخود اثر میگذارد. این همان است که در روایت فرموده اند:

امام سجّاد علیه السلام: مُجَالَسَةُ الصَّالِحِينَ دَاعِيَةٌ إِلَى الصَّالِحِ؛ [بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۳۰۴] امام سجّاد علیه السلام: همشینی با صالحان، به سوی صلاح رهنمون می شود. (ص ۷۶ کتاب)

اهمیت حیا در اسلام

یکی از موارد فرق ما با حیوانات، حیا است. حیا هم مستقیم با عقل در ارتباط است: «اعقل الناس احياهم»

امام صادق علیه السلام فرمود: «لا ايمان لمن لا حياء له.» (کافی، ج ۲، ص ۱۰۶)

قرآن کریم در آیه ۵۸ و ۵۹ سوره مبارکه نور، زمانهای عدم ورود بچه ها به اتاق والدین را بیان فرموده و این نشان دهنده اهمیت رعایت حیا در محیط خانوادگی است. اسلام میخواهد کودکان با بدن نیمه عریان والدین مواجه نشوند. (ص ۹۷ کتاب)

روشهای تربیت

فرموده اند: «لا ادب مع الغضب»: ادب کردن در هنگام خشم ممکن نیست.

اگر قصد کردی کسی را با گفتارت تربیت کنی از دو راه استفاده کن: اول «تلویح» و دوم «تعریض». تلویح یعنی اشاره بجای تصریح. تعریض هم یعنی کنایه . . . (ص ۱۱۸ کتاب)

ضرورت توجه به مصاحب و همشین

مصاحبت و مجالست هر دو اثرگذاری تربیتی دارند. علی علیه السلام فرمودند: لیسَ شَيْءٌ أَدْعَى لِخَيْرٍ، وَ أَنْجَى مِنْ شَرٍّ، مِنْ صُحْبَةِ الْأَخْيَارِ. [غرر الحکم: ۷۵۱۸]

هیچ چیز به اندازه همشینی با نیکان، آدمی را به خوبی فرا نمی خواند و از بدی نمی رهند.

مبارزه با نفس

سُلَيْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْغَالِبَ لَهُوَاهُ أَشَدُّ مِنَ الَّذِي يَفْتَحُ الْمَدِينَةَ وَحَدَهُ. [تنبيه الخواطر: ۶۰/۱] سلیمان علیه السلام: کسی که بر هوس خود پیروز شود، نیرومندتر از کسی است که به تنهایی شهری را فتح کند.

راه مهار کردن نفس، لجام عقل و لجام شرع است. باید به «تقیید اطلاق شهوت و غضب» پرداخت.

راه آن هم شروع از رعایت ظواهر شریعت است. یعنی همین رعایت احکام شرعیه. (ص ۱۴۸ کتاب)

الإمامُ عليُّ عليه السلام : إِعْلَمُ أَنَّ لِكُلِّ ظَاهِرٍ بَاطِنًا عَلَي مِثَالِهِ ، فَمَا طَابَ ظَاهِرُهُ طَابَ بَاطِنُهُ ، وَ مَا خَبَثَ ظَاهِرُهُ خَبَثَ بَاطِنُهُ ، وَ قَدْ قَالَ الرَّسُولُ الصَّادِقُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ وَ يُبْغِضُ عَمَلَهُ ، وَ يُحِبُّ الْعَمَلَ وَ يُبْغِضُ بَدَنَهُ . [نهج البلاغه : الخطبة ١٥٤].

امام علی علیه السلام : بدان که هر آشکاری، نهانی همانند آن دارد؛ بنا بر این، آنچه آشکارش پاک است، نهانش نیز پاک است و آنچه آشکارش پلید است، نهانش نیز پلید است.

پیامبر راستگو صلی الله علیه و آله ، فرموده است : خداوند، گاه بنده ای را دوست دارد و عملش را دشمن می دارد و گاه عملش را دوست دارد و شخص او را دشمن می دارد.

بررسی سنین تربیت فرزند در خانواده

١. امام صادق علیه السلام فرمود: فرزندان را تا ٧ سالگی رها کن تا بازی کند.

٢. بعد از ٧ سالگی به مدت ٧ سال او را تربیت کن.

٣. سپس فرمود در هفت سال سوم او را زیر سایه خودت نگه دار (نگذار تنهایی جایی برود).

٤. حضرت در ادامه فرموده است اگر تا این سن یعنی ٢١ سالگی اگر فرزندان تربیت شده باشد که به سعادت رسیده است گونه دیگر درست نمی شود. (ص ١٦٩ کتاب)

دومین محیط تربیتی: محیط آموزشی

محیط آموزشی یک محیط تربیتی است برای همین در قرآن کریم به تلازم تعلیم و تزکیه تاکید شده است: یزکیهم و یعلمهم الكتاب و الحکمه ... (ص ١٧٤ کتاب) البته در این تعلیم و تزکیه خود معلم و مربی مقدم است:

الإمامُ عليُّ عليه السلام : مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ ، وَ لِيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ ، وَ مُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبٌهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَ مُؤَدِّبِهِمْ . [نهج البلاغه: الحکمه ٧٣].

امام علی علیه السلام : هر که خود را در مقام پیشوایی مردم قرار دهد باید پیش از تعلیم دیگران، به تعلیم خود بپردازد و پیش از آنکه به زیانش تربیت کند، با رفتار خود تربیت نماید و کسی که آموزگار و مربی خود باشد بیشتر سزاوار بزرگداشت است تا آن که آموزگار و مربی دیگران است.

مجدداً تاکید می کنیم که شاگرد هیکل استاد را که می بیند به صورت اتوماتیک یا خواه ناخواه از او روش و تربیت می گیرد لذا گفته شد که تربیت عنوان قصیدیه ندارد. (ص ١٧٨ کتاب)

اثر تربیت در محیط آموزشی حتی از محیط خانوادگی قوی تر است. گاهی بعضی از این محیطهای آموزشی زحمات ٧ ساله دوم پدر و مادر را در تربیت فرزند خنثی می کنند. (ص ١٨١ کتاب)

فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ قَالَ قَلْتُ مَا طَعَامُهُ قَالَ «عِلْمُهُ الَّذِي يَأْخُذُهُ عَمَّنْ يَأْخُذُهُ».

زید شحام از امام باقر در باره گفتار خدای عز و جل (۲۴ سوره ۸۰) باید انسان بخوراک خویش نظر داشته باشد، پرسید معنی خوراک چیست؟ فرمود: علمی را که فرا میگیرد نظر کند از که فرا میگیرد. (الکافی (ط - الإسلامیة)، ج ۱، ص ۴۹).

در زمینه علم دین انتخاب معلم اهمیت ویژه تری دارد.

الإمامُ الكاظمُ عليه السلام : لا عِلْمَ إِلَّا مِنْ عَالِمٍ رَبَّانِيٍّ ، وَ مَعْرِفَةَ الْعَالِمِ بِالْعَقْلِ . [تحف العقول : ۳۸۷]

امام کاظم علیه السلام : علم جز از عالم ربّانی به دست نیاید (آن را جز از عالم ربّانی نباید فرا گرفت) و شناخت چنین عالمی به خرد است.

در این روایت اصلاً علمیت را نفی می کند یعنی از دانش خبری نیست مگر آنکه این دانش از یک دانشمند تربیت شده گرفته شود یعنی مهم خود استاد است که تربیت شده باشد. (ص ۱۸۵ کتاب)

تذکری مهم به مدیران مراکز آموزشی

حالا که می خواهی شخصی را به عنوان معلم یا استاد انتخاب کنی حواست جمع باشد فریب کسانی را که خوب درس می دهند نخوری! نگاه کنید که آیا این استاد تربیت شده هم هست یا نه! (ص ۱۸۹ کتاب)

الإمامُ الحسنُ عليه السلام : عَجَبٌ لِمَنْ يَتَفَكَّرُ فِي مَأْكُولِهِ كَيْفَ لَا يَتَفَكَّرُ فِي مَعْقُولِهِ ، فَيُجَنَّبَ بَطْنَهُ مَا يُؤْذِيهِ ، وَ يُودِعَ صَدْرَهُ مَا يُرْدِيهِ ! . [بحار الأنوار : ۴۳/۲۱۸/۱]. امام حسن علیه السلام : در شگفتیم از کسی که درباره خوراک جسم خود می اندیشد چگونه درباره خوراک فکر خود نمی اندیشد؟ شکمش را از آنچه زیانبار است پرهیز می دهد، اما در سینه خود چیزهایی می سپارد که مایه نابودیش می شود.

اهمیت عمل در کنار علم

امام علی علیه السلام: عِلْمُ الْمُنَافِقِ فِي لِسَانِهِ وَعِلْمُ الْمُؤْمِنِ فِي عَمَلِهِ؛ دانش منافق در زبان او و دانش مؤمن در کردار اوست. [غررالحکم، ج ۶۲۸۸] در روایات ما بر این جهت خیلی تاکید شده است که باید از دانشمندان غیرعامل دوری کرد:

الإمامُ العسكريُّ عليه السلام - فِي صِفَةِ عُلَمَاءِ السُّوءِ - : وَ هُمْ أَضْرُّ عَلَى ضَعْفَاءِ شِيعَتِنَا مِنْ جَيْشِ يَزِيدَ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ أَصْحَابِهِ ، فَإِنَّهُمْ يَسْلُبُونَهُمُ الْأَرْوَاحَ وَ الْأَمْوَالَ ، وَ هُوَ لِأَعْلَمَاءِ السُّوءِ ... يُدْخِلُونَ الشُّكَّ وَ الشُّبُهَةَ عَلَى ضَعْفَاءِ شِيعَتِنَا فَيُضِلُّونَهُمْ . [الاحتجاج : ۳۳۷/۵۱۲/۲]

امام عسکری علیه السلام - در وصف عالمان بدکردار - فرمود : زیان آنها برای شیعیان ناتوان (آسیب پذیر) ما بیشتر از زیان سپاه یزید برای حسین بن علی علیهما السلام و یاران اوست؛ زیرا آنها جان و مال ایشان را گرفتند و این علمای بدکردار ... در دل شیعیان ناتوان ما شک و شبهه می اندازند و گمراهشان می کنند.

غالباً از محیط آموزشی محیط سوم که محیط رفاقتی است متولد می‌شود. شاگردها با هم پیوند می‌خورند و رفیق می‌شوند و این قوی‌ترین پیوندها است: الصدیق اقرب الاقارب . . .

لذا بدانیم که نقش رفیق از پدر و مادر خیلی قوی‌تر است. (ص ۲۰۹ کتاب)

رسول الله صلی الله علیه و آله : الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدَكُمْ مَنْ يُخَالِلُ . [الأملی للطوسی : ص ۵۱۸ ح ۱۱۳۵]

پیامبر صلی الله علیه و آله : آدمی بر دین (روش) دوست خود است . پس هر یک از شما باید بنگرد که چه کسی را به دوستی می‌گزیند.

در بین رفاقت‌ها هم فقط رفاقت‌های ایمانی است که تا آخر دوام دارد:

أَلَا خَلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ (آیه ۶۷ سوره زخرف)

باید با کسی رفاقت کرد که روز و شب خدا را می‌خواند و می‌خواهد و اهل دنیا نیست. (ص ۲۳۷ کتاب)

طبق روایات رفیق واقعی تو کسی است که اگر خواستی مرز شکنی کنی جلوی تو را بگیرد. (ص ۲۴۰ کتاب)

همچنین در روایات داریم که کسی را به عنوان دوست خطاب نکن مگر اینکه قبلاً او را بیازمایی. یکی اینکه بینی هنگام غضب یا از حق به سوی باطل خارج می‌شود یا نه؟ و نیز اینکه او را نسبت به شهوت مال امتحان کنی. (ص ۲۵۴ کتاب)

انواع غیرت

«غیرت ممدوحه» عبارت است از اینکه انسان آنچه را عقلاً و شرعاً لازم است حفظ و حراست کند. منشا این غیرت محبت است.

«غیرت مذمومه» یا نکوهش شده عبارت است از اینکه انسان از کسی یا چیزی حمایت کند که شرعاً و عقلاً سزاوار نیست. این در قرآن و روایات به «حمیت یا عصبیت» تعبیر شده است. (ص ۲۶۲ کتاب)

الإمامُ الصَّادِقُ عليه السلام : مَنْ تَعَصَّبَ عَصَبَهُ اللهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِعِصَابَةٍ مِنْ نَارٍ ، [ثواب الأعمال : ۳/۲۶۳] امام صادق علیه السلام : هر که تعصب بورزد، خداوند عز و جل دستاری از آتش بر سر او بیند.

در روایاتی از امام سجاد علیه السلام یکی از مصادیق عصبیت این عنوان شده است که برای مثال کسی اشرار قوم خود را از خوب‌های قوم دیگران بهتر بداند. (ص ۲۶۶ کتاب)

اهمیت دوستی برای خدا

طبق روایات فقط دوستی ای پایدار می‌ماند که برای خدا و در راه خدا باشد. عنه علیه السلام : الْمَوَدَّةُ فِي اللَّهِ أَقْرَبُ نَسَبٍ . [غرر الحکم : ۱۴۰۲] . [امام علی علیه السلام : دوستی در راه خداوند ، نزدیک ترین خویشاوندی است .

این یعنی رفاقتی که خدایی باشد گاهی از پیوند خویشاوندی هم بالاتر و مهم‌تر می‌شود.

یکی از مصادیق دوستی برای خدا دوست داشتن اهل طاعت خداوند است.

الإمام الباقر عليه السلام : إذا أردت أن تعلم أن فيك خيراً فانظر إلى قلبك ؛ فإن كان يحبُّ أهل طاعة الله ويُبغضُ أهل معصيته ففبك خيرٌ والله يُحبُّك ، وإن كان يبغضُ أهل طاعة الله ويحبُّ أهل معصيته فليس فيك خيرٌ والله يبغضُك ، والمرء مع من أحب . [الكافي : ٢ / ١٢٦ / ١١ ، مصادقة الإخوان : ١٥٦ / ٣ ، علل الشرايع : ١١٧ / ١٦]

امام باقر علیه السلام : هرگاه خواستی بدانی که در تو خیری هست ، به قلبت بنگر . اگر فرمانبران خدا را دوست و معصیت کاران را دشمن می‌داشت ، پس در تو خیر هست و خداوند دوستت می‌دارد ، و اگر پیروان خدا را دشمن می‌داشت و معصیت کاران را دوست می‌داشت ، پس در تو خیری نیست و خداوند ، دشمنت می‌دارد ؛ چون انسان ، همراه کسی است که دوستش می‌دارد .

چهارمین محیط تربیتی: محیط شغلی

یک سری شغل‌ها هست که طبق روایات ذاتاً کراهت دارد و از آنها نهی شده است علت آن هم به طور کلی نقش تخریبی آنها بر روح است. (ص ٢٩٧ کتاب)

جدای از خود شغل، محیط شغل هم در زمینه تربیت موضوعیت دارد. یعنی گاهی محیط و فضای شغل به گونه‌ای است که اثر تخریبی بر روی روح دارد. از آن طرف یک سری فضاها را هم به ما سفارش کرده‌اند زیرا حضور در آن محیط برای رشد روح اثرات مثبت دارد مانند حضور در مسجد. (ص ٣٢١ کتاب)

رسول الله صلى الله عليه وآله : يا أبا ذرٍّ ، إنَّ اللهَ تعالى يُعطيكَ ما دُمتَ جالساً في المسجدِ بِكُلِّ نفسٍ تنفَّستَ درجَةً في الجنَّةِ ، و تُصلِّيَ عَلَيْكَ الملائكةُ ، و تُكْتَبُ لَكَ بِكُلِّ نفسٍ تنفَّستَ فِيهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ ، و تُمحى عنكَ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ . [بحار الأنوار : ٣/٨٥/٧٧]

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! تا زمانی که در مسجد نشسته ای خداوند متعال به تعداد هر نفسی که می‌کشی ، یک درجه در بهشت به تو می‌دهد و فرشتگان بر تو درود می‌فرستند و برای هر نفسی که در مسجد می‌کشی ده حسنه برایت نوشته می‌شود و ده گناه از تو پاک می‌گردد .

علاوه بر خود شغل و پس از آن محیط شغلی، نوع مراجعان نیز باید مورد توجه باشد.

مثلاً اگر زن مراجعه کننده مرد داشته باشد و مرد مراجعه کننده زن داشته باشد اینجا زمینه تخریب آماده است. (ص ٣٢٨ کتاب)

پیامبر صلی الله علیه و آله: أَلَا لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ تَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ؛ [نهج الفصاحه، ح ٤٧٨].

بدانید که هیچ مردی با زن نامحرم خلوت نمی‌کند، جز آن که سومی آنها شیطان است.